

Letnik IV.

Št. 8.

Ilustrirani Glasnik

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrkih ☉ 25. oktobra 1917

Varstvena naprava pred plini za golobe-pismonoše, ki služijo za prenašanje vojno-važnih sporočil iz najsprejnejših postojank.

Zadnji obisk.

Leonid Andrejev. — Prevel A. P.

Smrtjo v srcu je čakal Sergej Golovin obiska svojih staršev. Zelo je ljubil očeta in mater, s katerima je pred kratkim govoril, in grozno mu je bilo ob misli, da jih bo sedaj videl zadnjikrat.

Veliko mirneje je mislil na smrt z vsemi malenkostmi, kakor na teh par bolesti polnih minut. Kaj storiti? Kaj reči?

Najenostavnejše in navadno dejanje, stisniti roko, objeti in reči: Dober dan, oče! se mu je zdelo strašno in nesmiselno.

Cel dan, do hipa, ko so prišli starši, je korakal Sergej Golovin nemirno v svoji celici doli in gori, razburjen si je pulil brado, njegove poteze so bile spačene kot od krča.

Včasih je postal, da globoko zaduha, kakor lovi sapo plavec, ki je bil predolgo pod vodo.

Toda bil je popolnoma zdrav, svojega mladega življenja ni zapravljal in kri mu je v tej uri trpljenja krožila kot navadno po žilah, barvala njegova lica. Tudi oči so obdržale svoj sijaj.

Vse pa se je izvršilo bolje, kot je Sergej pričakoval.

Oče njegov, stari polkovnik Nikolaj Sergejevič Golovin je prvi prišel v sobo za obiske.

Vse na starcu je bilo belo: obraz, lasje, brada, roke.

Njegova stara, osnažena uniforma je dišala po bencinu, epavlete so bile kot nove.

Stari polkovnik je stopil s krepkim,

roko mlademu možu in je rekla glasno: »Dober dan, moj ljubi Sergej!«

Ni se vrgla na sina, ni pričela jokati in tarnati, česar se je bil Sergej bal, objela ga je in nemo sedla na stol. Popravila je s tresočimi prsti gube na svoji črni obleki.

Sergej ni vedel, da je oče razmišljal celo noč o tem, kako se bo vedel pri obisku.

»Olajšati mu moramo zadnje ure in ne obtežiti,« si je mislil stari oficir in je preudarjal vsako besedo, vsako kretnjo.

Včasih se je zmešal in pozabil, kaj namerava, in jokal v kotu zofe grenke solze.

Drugo jutro je razložil soprogi, kako se ima vesti.

»Objemi ga in molči. Drugega ne stori

Sedeli so. Polkovnik je napravil resen obraz. Desna roka je počivala med dvema gumboma njegovega plašča.

Sergej je sedel par sekund, njegov pogled je obtičal na zgubanem licu matere. Skočil je kvišku.

»Usedi se, usedi, moj ljubi Sergej!« je prosila mati.

»Usedi se, Sergej!« je ponovil oče. Molčali so. Na ustnicah matere je trepetal bolesten smehljaj.

»Koliko smo se trudili zate, Sergej, koliko korakov smo napravili. Tvoj oče...«

»Bil je izgubljen trud, mamica.« Polkovnik je rekel s krepkim glasom: »Nismo smeli nič opustiti, da ne bi ti mislil, tvoji starši so te zapustili.«

Zopet so umolknili. Bali so se govoriti, kakor da bi vsaka beseda izgubila

Izza 11. italijanske ofenzive: Naše naskakovalne čete jurišajo na italijanske pozicije.

nič,« ji je zabičil. »Govorila boš lahko pozneje... pozneje... toda prej molči. Nikakor ne govori takoj, ko si ga objela... Zato da ne zblebetaš kaj, kar ne smeš. Si razumela?«

»Da, da, Nikolaj Sergejevič... Razumela sem,« je jecljala mati.

»In ne jokaj! Bog obvarji... Ne smeš jokati... Bilo bi lahko njegova smrt, če bi jokala.«

»In zakaj jočeš ti sam?«

svoj prvotni pomen in značila samo: smrt.

Sergej je gledal skrbno osnaženo uniformo očetovo, ki je tako zelo dišala po bencinu, in si je mislil: »Nima več sluge in očistil si je suknjo sam. To je bilo najbrže danes zjutraj.«

Naenkrat je vprašal: »In moja sestra? ... Kaj je z njo?«

»Ninočka ne ve ničesar,« je naglo odvrnila mati.

Dostojanstveno jo je prekinil oče:

»Zakaj lažeš? Brala je vse časopise. Sergej mora vedeti, da vsi njegovi ljudje... nanj mislijo...«

Ni mogel dalje govoriti in je utihnil.

Naenkrat se je obraz matere skrčil, poteze so se spačile, oči so postale večje in pohajala ji je sapa.

»Ser... Ser...«

Sergej je jecljala, ne da bi se ji premikale ustnice.

»Ser... dergjej!«

»Moja preljuba mamica.«

Polkovnik je skočil s stola. Tresoč se in ne vedoč, kako grozen je bil v svoji smrtni bledoti, v svoji prisiljeni, obupa-

polni krepkosti, je rekel ženi: »Molči! Ne muči ga! Ne muči ga! To je njegova smrt! Ne muči ga!«

Nato je stopil korak nazaj in je vtaknil roko zopet v razporek suknje.

Bil je miren, a le s silno voljo, ust-

Po 11. italijanski ofenzivi: Naše čete popravljajo zopet zavzete strelske jarke.

umerjenim korakom v sobo, glavo pokonci, suho roko iztegnjeno.

»Dober dan, Sergej!«

Za njim je pristopila mati s tujim nasmehom na licih. Tudi ona je stisnila

»Tu lahko jočeva, toda pri njem ne. Ne pozabi tega.«

»Ne bom, Nikolaj Sergejevič.«

Vstopila sta v voz in sta se peljala tiho, potrta in postarana.

umerjenim korakom v sobo, glavo pokonci, suho roko iztegnjeno.

»Dober dan, Sergej!«

Za njim je pristopila mati s tujim nasmehom na licih. Tudi ona je stisnila

nice pa so bile brez krvi. Vprašal je glasno: »Kdaj?«

»Jutri zjutraj,« je odvrnil Sergjej.

Mati je gledala v tla, grizla si je ustnice. In zdelo se je, da je izgovorila te besede, ne da bi odprla ust: »Ninočka mi je naročila, tebe, moj ljubi Sergjej, namesto nje objeti.«

»Poljubi jo namesto mene.«

»Da, seveda bom... Kvostovovi te tudi pozdravljajo.«

»Kdo so ti? Ah, da!«

Polkovnik ga je prekinil: »Vzdigni se, mamica! Iti moramo.«

Oba moža sta podpirala ženo, ki je bila skoro nezavestna.

»Reci mu: Z Bogom! Blagoslovi ga!«

Naredila je, kakor je rekel. Ko pa je nalahno poljubila sina in ga pokrižala, je stresla glavo in je šepetala:

»Ne... to ni...«

»Z Bogom, Sergjej!« je rekel oče.

Stisnila sta si roki in se poljubila.

»Ti...« je hotel govoriti Sergjej.

»Kaj neki?« je vprašal oče.

»Ne, ne tako... kako naj rečem?« je šepetala mati zmigovaje z glavo. Zopet je sedla in malo da ni omahnila.

»Ti...« je spet začel Sergjej.

Njegov obraz je postal ozek in žalosten, oči so bile polne solz in skozi te blesteče kristale je videl poleg sebe blede obličje očetovo ki je tudi jokal.

»Oče, ti si hraber mož!«

»Kaj praviš! Kaj praviš!« je zaklical polkovnik.

In potem, kakor da se je nekaj zlomilo v njem, je naslonil svojo glavo na sinove rame in eden je vroče poljuboval lase, drugi čepico kaznjencevo.

»In jaz?!« je zaklical naenkrat hripav glas. — Obrnila sta se. Mati je stala tam z dvignjeno glavo, in jeza, skoro zaničevanje

»Mamica!«

Sergjej se ji je vrgel v objem.

Zadnje besede polkovnika so bile: »Blagoslovim te, ko odhajaš v smrt. Umri junaško, Sergjej, umri, kot umrje častnik.«

In šla sta.

Ko so pripeljali Sergjeja nazaj v njegovo celico, se je vrgel na ležišče, z obrazom v steno... Vojakom ni treba vedeti, da joče...

Pred 11. italijansko ofenzivo: Cesar Karel — najvišji vojni poveljnik — poda roko v boj odhajajočim vojakom.

ji je ležalo na obrazu.

»Kaj hočeš?« je vprašal polkovnik.

»In jaz,« je ponovila in odločno stresla glavo. »Poljubujeta se in objemata! Pa sta vendar moža! In jaz!«

Benedikta XV. delo za mir.

Francoski pisatelj Paul Leroux je poslal založniku spis z naslovom »Dieu« (Bog), z željo, naj ga vsprejme v založbo in ga objavi. Založnik pa mu zavrne in vrne rokopis s pripombo: La question de Dieu manque d'actualité? Vprašanje o Bogu ni aktualno.

Podobno se godi boriteljem za svetovni mir v sedanji vojski, med vsemi pa najbolj velikemu angelu miru, papežu Benediktu XV. — Vprašanje o miru ni aktualno, tak je odgovor vojnih voditeljev posredovalcu za mir na Petrovem prestolu. Njegov glas je, kakor je sam potožil, glas vpijočega v puščavi.

S tem svojim idealnim stremljenjem in neprestanim praktičnim trudom za mir Benedikt XV. zvesto in vestno nadaljuje tradicije katoliške Cerkve, ki ima za svojega poglavarja Odrešitelja sveta, ki so ob njegovem rojstvu angeli oznanjali mir vsem ljudem na zemlji, ki so dobre volje.

Kdor gleda razdejanje na svetem mestu človeškega dostojanstva, komur ni neznano

»Kultura« svetovne vojske: Ljubka, solnčna Gorica — priča krvavih dni...

strašno gorje, ki je v dušnem in tvarnem oziru vsled vojske prevzelo milijone in milijone ljudi, bo umel, zakaj papež pravi, da je blagoslovljen vsakdo, ki dela za mir, naj so to katoličani, ki se v mednarodni zvezi trudijo za ta namen, naj so to socialisti, naj je to preprosta ženica, ki ubira jagode na brojanici v ta plemeniti namen. Pred vsemi pa je blagoslovljen, res benedictus papež sam, ki je med vsemi največ, najresneje in najbolj nesebično deloval, da bi ogladil pota svetovnemu miru.

Sedem važnih dokumentov glede miru — deloma nagovorov, deloma pisem — je Benedikt XV. objavil med vojno, z oljkovim vencem pa jih je opletel s svojo mirovno noto, namenjeno vladarjem držav, ki so v vojni.

Zanimivo je proučevati te mirovne dokumente papeževe; pri njih se bodo radi mudili tudi rodovi za nami in bodo, proučujoč zgodovino sedanje svetovne vojne, občudovali skrb in modrost Benedikta XV. ter se klanjali njegovemu umu in srcu, ki ju je kazal v splošni zmedi v dobrobit človeštva.

Na podlagi teh mirovnih dokumentov spoznamo, kako smotreno, psihologično

prepiru med brati vse, kar družijo. Versko pa mora kot tak, ki ima oblast v stvareh vere in nraavnosti, izjaviti: Dolžnost papeža, od Boga postavljenega čuvaja večnega nraavnega zakona, je, jasno izreči, da se pravice nikdar in pod nobeno pretvezo ne sme kršiti, in da zato vsako tako kršitev najodločneje obsoja.

Iz teh besed je razvidno, da papež prvi čas, ko svet še ni bil razpoložen za mirovno misel, bolj poudarja načela krščanske pravičnosti; opozarja tudi glede vojne same, katere žal ne more preprečiti, naj se vojna vodi po mednarodnem pravu, da ne napadajo neutrjenih mest, naj ne pobijajo neoboroženih ljudi, nedolžnih otrok in ženâ, naj ne delajo po osvojenih krajih več škode, kakor nujno treba v vojaške namene.

Ob prvi obletnici vojne 28. julija 1915 je zopet izdal pismo na vladarje in narode in tu, kakor tudi v slovesnem nagovoru na kardinale 6. dec. 1915, že govori, da treba iskati pogojev za mir, ki seveda ne morejo ustrezati le koristim ene stranke. Sovražniki naj torej pojasne svoje vojne namene in svoje opravičene zahteve, ki pa se morajo gibati le v zmernih mejah. Vsaka stran treba, da nekaj odneha.

in hvaležnost vseh poštenih ljudi brez razlike vere in narodnosti.

Morda še ni izšlo nobeno papeževo pismo, odkar živi katoliška cerkev, ki bi bilo sprejeto ob tako vsestranskem priznanju pri vsej javnosti, katoliški in nekatoliški, pri verni in neverni, po vseh delih sveta. Brali smo slavošpeve Benediktu XV. po listih, ki sicer v svojih predalih dotlej niso našli prijazne in pravične besede za papeža.

V tej mirovni noti se je papež postavil na občečloveško stališče večnega nraavnega zakona, ki je ukoreninjen v srcu slehernega človeka, in zato mu je bil odmev tako soglasen in odločen. Človeštvo se je za hip zavedlo zopet svojega dostojanstva in v poglavarju katoliške cerkve priznalo odločnega glasitelja in branitelja tega nesmrtnega zakona.

»Mi ne gojimo nobenih svojih političnih namenov in se na prigovarjanje in sebično vplivanje katerekoli stranke v vojni ne oziramo. Nas kot skupnega očeta vseh vernikov vodi le čut svete dolžnosti; mi čujemo neprestane prošnje svojih otrok; nas budi na delo glas pameti in človekoljubja; zato v teh strašnih stiskah, ob teh grozečih nevarnostih zopet dvigamo besedo miru in nujno opominjamo na to dolžnost vse one, ki imajo v oblasti usodo narodov.«

Papež pravi, da nima nobenih svojih političnih namenov, in vsi narodi se mu prav raditega klanjajo kot suverenu; na nobeno stran se ne ozira, zato v ime pameti in človekoljubja vladarje sveta spominja njih najsvetejših dolžnosti.

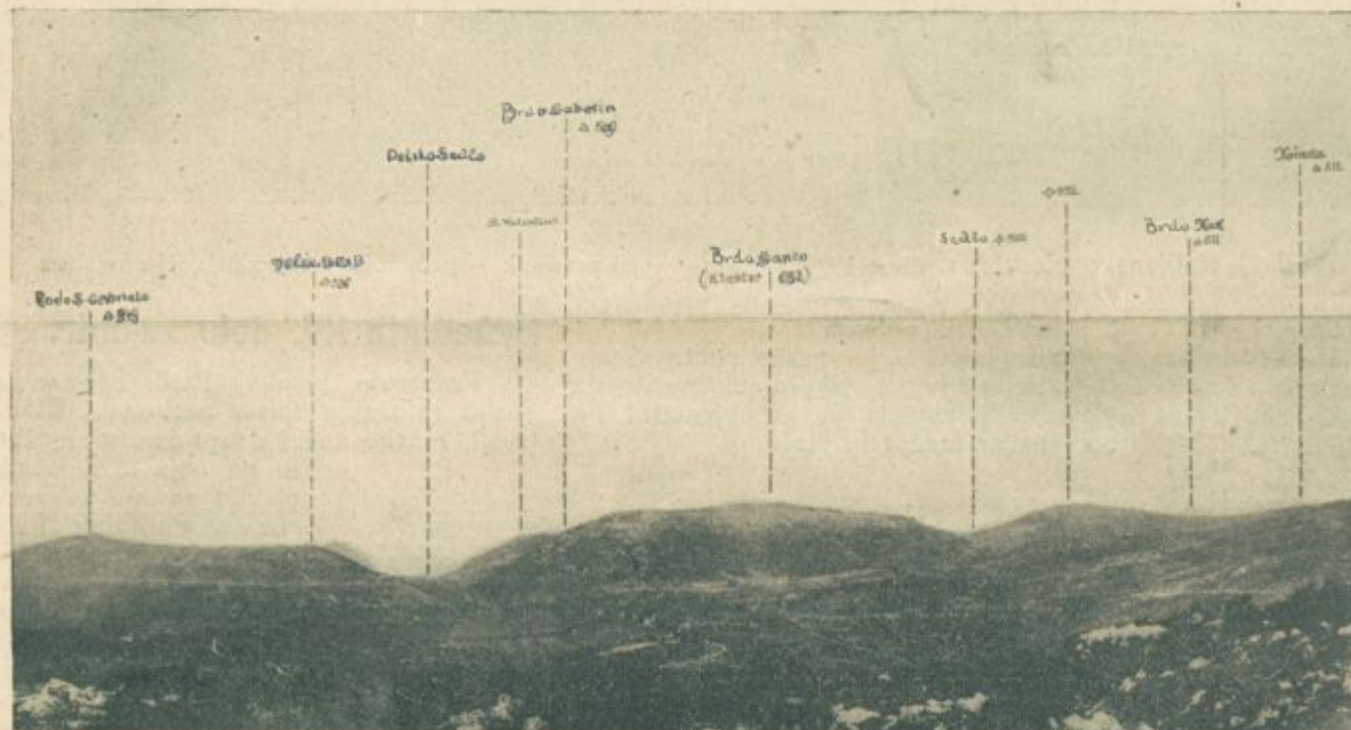
Ta velepomembna mirovna nota sestoji iz dveh delov: v prvem papež nasplošno ponovi, kakšnih potov se je dosedaj držal pri svojem mirovnem stremljenju, obžaluje, da je bilo njegovo delo dosedaj brez vidnih uspehov; vendar to ga ne moti v njegovem delu za mir, zlasti ker se posledice

vojne kažejo vedno strašnejše. Zato kliče poln svete nevolje: Ali naj se izobraženi svet res spremeni v grobljo smrti? Ali naj res slavna in cvetoča Evropa, kakor od blaznosti obsedena, sama dere v propad in se sama sebe popolnoma uniči? On želi doživeti konec vojne, ki o njej pravi, da postaja vednobolj le nepotrebno klanje.

V drugem delu pa podaja papež nekaj konkretnih nasvetov, kako bi po njegovem prepričanju mogli priti do pogajanj.

Ti papeževi nasveti so znani, zato o njih ne govorimo podrobneje. Pač pa je Benedikt XV. označil nekaj tako važnih misli, ki jih noben pameten človek, ki mu je mar napredek in sreča človeštva ne more prezreti.

Papež pravi, da vladaj z naprejem v javnem življenju duševna moč pravice nad surovo silo orožja. Logična posledica tega je odprava militarizma, ki jo zahteva sv. Oče. Vojakov naj bo v armadi toliko, kolikor jih treba vsaki državi, da ohrani javni red.

Izza 11. italijanske ofenzive: Pogled na ofenzivne točke severno Gorice.

in obenem praktično je papež nastopal pri tem svojem delu.

Kmalu po izbruhu vojne, ko so novozvoljenemu papežu položili v vojni dvakrat težko tiaro na glavo, ko je vse ljudi prevzela omotična zona, kakor človeka prevzame, ako se pred njim nenadoma odpre brezdajen propad, ko ljudje niso bili zmožni presoditi posledic svetovne vojne, je spodbujal papež človeštvo, naj se obrne k Bogu v molitvi in pokori za pomoč. 1. nov. 1914 je razglasil pismo na vse škofo sveta, kjer je izrazil to-le važno misel: Poleg krvave, nasilne moči morilnega orožja imamo še druga sredstva, da se dobi zadoščenje za prizadeto krivico.

Bolj programatičen pa je že nagovor njegov na kardinale dne 22. jan. 1915. Papež še ne vidi nobenega razpoloženja za mir, vidi pa, kako narašča gorje, povzročeno po vojski. Njegova višja pastirska služba mu naklada dolžnost, da se drži strogo nevtralnno, da svojo ljubezen kaže do vseh narodov, da skuša dobiti v tem

V tej dobi razvije papež še na drugo stran svoje očetovsko delo. Opozarja, naj se z deli krščanske ljubezni lajša po možnosti nesreča, ki jo provzroča vojska. V tem pogledu je dajal sam najlepši vzgled: Avstrijci, Poljaki, Belgijci, Ukrajinci, Srbi, Črnogorci in Italijani, povsod je radodarno delil znatne vsote za invalide, ranience in begunce. Poleg tega je uspešno deloval za izmenjavanje invalidov, bolnikov, starih ljudi, ki so blagoslavljali njegov spomin, ki so po dolgem pregnanstvu zopet zagledali svojo domačo zemljo.

Medtem je divjala vojna naprej, nesreča je rastla in posegla že skoro v vsako družino v Evropi, ljudje so se skoro obupani povpraševali, kdaj bo vendar konec tem grozodejstvom; tudi posamezni vladarji, med temi v prvi vrsti naš cesar, so kazali, da so pripravljene začeti se pogajati za mir. Tedaj je nastopil čas za papeža, da stopi pred svet z jasno začrtano mirovno noto z dne 1. avgusta 1917, s katero si je pridobil papež neminljivo slavo

Namesto vojne naj se uvede mednarodno razsodišče, ki se mu morajo pokoriti vse države.

Tem potom in le tem potom se zacelijo strašne rane in na razvalinah Evrope zacvete novo bujno krščansko kulturno življenje.

Dolžnost nas katoličanov in vseh poštenih ljudi je skrbeti za to, da se te papeževe besede slišijo v vsako vas, v vsako

krat tudi naš tlačeni narod dobi svoje naravne pravice.

Glasitelju miru in krščanske ljubezni, papežu Benediktu XV., ki je v sedaj divjajoči vihri grozotne vojske spominjal vladarje in narode, da so ljudje, bratje med seboj, otroci istega Očeta v nebesih, ter v tej zmedbi pojmov čuval dostojanstvo človeka in človeštva,!

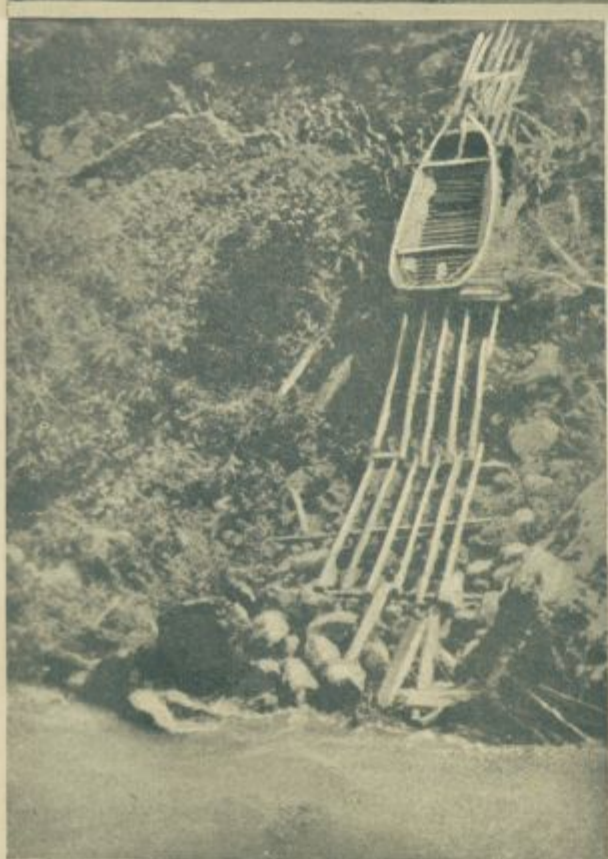
ki je neustrašeno dvigal zastavo kr-

Pod Učko goro.

(Dalje.)

Slika iz časa francoske vlade. — Lea Fatur.

»Menite, da je to mogoče?« vpraša hlastno Pompilio. Prodrle so ga razumne Tonkine oči, resno je odgovorila preudarna žena: »Zvesti ljubezni pomore Bog! — Kastička ljubi sina Janka, ne bo ga pustila v vojsko — oženjenega ne jemljejo

Težkoče, s katerimi se imajo boriti Italijani pri vojnih podjetjih ob strugi Soče.

Zgoraj: Nabavljanje raznih predmetov, ki jih potrebujejo pionirji za sestavo mostu.

Levo: Način spuščanja čolnov za most po strmem gorskem pobočju.

Desno: Italijanski general Luigi Capello, voditelj 2. armade, ki je zavzel Gorico ter vodil tudi enajsto soško bitko.

ščanske pravičnosti, dokazujoč, da so poleg materialne surove sile še moralne sile v poravnavo medsebojnih nasprotij;

ki je opozarjal na neizmerno škodo, ki jo vojna provzroča krščanski kulturi, grozeč uničiti za nedogledno dobo vso civilizacijo v Evropi, ki je porabil vsako priliko, da je uravnaval pota za mir;

ki je kot pogoj lepšega javnega mednarodnega delovanja in življenja označil razoroženje stalnih armad in mednarodno razsodišče;

ki je s posredovanjem blažil krutost vojske z izmenjavanjem invalidov, bolnikov, in sam z dobrodelno očetovsko roko delil darove za žrtve vojne brez ozira na vero in narodnost

izrekamo iskreno zahvalo, združeno z vdanostjo in ljubeznijo, zagotavljajoč, da so tudi nam ta načela vodilo za mir.

hišo, da jih proučuje in umeva veljak in prostak, da vsemu človeštvu preidejo v meso in kri, da se poudarjajo na vsakem javnem shodu, da se govori in po teh načelih dela še posebno po vseh postavodajalnih zborih.

Papež Benedikt XV. je s tem označil katoliško Cerkev kot branik pravice, naša dolžnost je, da se postavimo ob ta nepremagljivi branik, pod katerim vendar en-

zdej — upati je, da izprosi mater, oče ne bo branil, če dovoli ona. In če ne... Počakata pač. Zaklela sta se na sveto knjigo, Vida nosi že dva prstana. — Kadar je prstanec poln prstanov, takrat je čas poroke.«

Carinar je povsili glavo pod prodinim pogledom Tonke, ki je nadaljevala: »Sami veste, kako je to gospod, gotovo imate doma ženo in rodbino, berem vam z obraza, da ste okusili srečo in pelin...«

»Jaz oženjen!« — Pompilio je planil: »Ne, nisem oženjen!« Umiril se je pod svarečim Tonijevim pogledom in se smejal pikro: »Da, prav imate: okusil sem pelin — sreče nisem okusil — one sreče... Da vidiš človeka in čutiš, da je ta edini, ha, to se primeri res lahko tudi še meni — pa to niso čarovnije Bradašina!«

Trdo je udaril gostilničar po mizi: »Čari vam pravim, samo čari!... Zato da se jezi in krega vsa Kastavščina, kajti Kastička se je zaklela pri duši in večni sreči, da ne bo hodila nikdar Bedina vnučinja po njeni hiši, Janko se je zaklel pri Bogu, da ni zanj druge. — Rečem in povem vam, gospoda carinarja: Čuvajta se čarov! — Prišli ste v deželo čarovnic, v kraj, kjer vladajo še vile. Glejte, da ne stopite v vilinje kolo... One si ga narišejo na križempotih, one plešejo tam kolo in pojo... Kdor stopi na tak križempot, kdor vidi in sliši vile, je izgubljen — vse dni bo taval zmeden okoli — iskaje nečesa, bolan na duši in na telesu, ali pa izgubi zavest, leži v vročnici, umrje, ne da bi spregovoril. Eh, polno je takih zgodb, da vam jih naštevam, ni dovolj dveh noči. Po naših gorah, po morju plešejo luči — ne glejte jih, ne hodite za njimi... Čarovnice so, ki vas kličejo v nesrečo, ki mamijo na morje in na gore, kjer vas raztržejo večje in vodomci — eh, izkusili smo tu že mnogo tega... Zato pazite, s kom govorite, na kaj stopite — sicer si nalezete bolezen. Zapirajte dobro svoja vrata, napravite na nje znamenje, postavite pred vrata stol, tako da moli nože navzgor, da ne prideta k vam ne mora, ne volkodlak. Če srečate

jočim glasom: »Kaj vama nisem rekla, da ga ne poslušajta! — Zmede vam glavo...«

»Kar sem izkusil, sem izkusil... Podile so me vile in volkodlaki po Učki, ko sem iskal zaklad...«

»Kak zaklad?« — so zažarele lakomno Pompilijeve oči. Tonio se je naslonil na zid in se stresel od smeha, saj je poznal te poti Bradašine, iz katerih je prišel praznoverni in delomrzni mož navadno raztrgan in povaljan domov. Bradašina pa, vesel novega poslušalca, si je pogladil brado in poškilil v majoliko in začel važno:

»Zakladov je polno po gorah in po jarkih, po pokopališčih, pod cerkvenimi lipami...«

Jezno je vstala Tonka in zaropotala s posodo, svareče je pogledala moža, proseče je rekla Toniju: »Branite mu vendar, da ne razklada vseh svojih neumnosti, novi gospod ne ve še, da ima opravka z bedakom, ki sanja s polno glavo vina in pripoveduje svoje sanje za samo čisto resnico.«

»Molči,« se je zadril mož nanjo, »videla boš, ko pripeljem enkrat sod z denarjem«, in zvito je namežiknil Pompiliju, ki je porinil majoliko pred njega in silil: »Pripovedujte!«

»Zakladov je vse polno — ali čuvajo

vam zaplenijo dozevo ladjo, na nji dobe dvanajst kotlov samih benečanskih zlatov, samih suhih benečanskih zlatov... Uskoki so vedeli, da jih bodo lovili Benečani — zakopali so zlato in si prisegli, da ne izdajo, kje je. Benečani so ulovili in pomorili Uskoke, nisc pa mogli izvedeti, kje je zlato. Kopalno in iskalo ga je že tisoč ljudi, jaz sem ga pa videl, gospod.«

Gostilničarjeva glava se je sklonila, oči so strmele predse, kakor da vidijo blesk zlata, roke so grabile po mizi. Tonio je izbruhnil v nov smeh: »Zakaj niste držali kotlov, Pepo?«

»Zakleli so ga Uskoki s tako kletvijo, da morda ni še zrastle les za zibelko tistega, ki bo dvignil zaklad. Vidite, jaz sem iskal... Dobil sem črnošolca, ki je imel črno knjigo, v kateri so popisani vsi skriti zakladi; ta je pozvedel, da je uskoško zlato pod Učko. Na Kranjskem je mož, ki ima šibico iskalko. Take šibice ne zna vsakdo narediti, njen roč mora biti iz javorjevega lesa, roglji iz oljkovega, urezana mora biti gotovi dan in gotovo uro... Po tega Kranjca hodi vse, kar išče zakladov, kajti v roki drugega je šibica brez moči. Šel sem ponj...«

»In plačal si ga drago,« je mrmrala žena, »veste, da ne najde nikdar nič, potne stroške pa mu je treba povrniti; če bi kaj našel, dobi polovico.«

»Molči, molči!« je mahal razjarjeni mož, »kar sem videl, to sem videl. Nad Veprincem je kotlina. V to kotlino sva prišla s Kranjcem. Ko sva hodila po Učki, je jela šibica migati... Pripravi vse za kopanje. Saj veste, da ne smeš spregovoriti pri takem delu, vrag pa izkuša, da te zmoti... No!... Narediva ris in izkopljeva jamo, čaka va in moliva. Ko pokažejo zvezde polnoč, zagrmí po gori in v kotlini... Skala razpoči, pokaže se nam dvanajst kotlov, polnih zlata — poleg kotlov stoji vrag z veliko kuhlino, velik, ves porastel... Reži se v nas in reži... Midva pa moliva, mrtvaški pot na čelu... Samo še hip, pa bi bil moral popustiti vrag in zlato bi bilo naše... Kar se ti naredi na robu kotline

velika senca, nekdo reče: »Dober večer, Janez!« — in Kranjec, ki je videl nenadoma soseda iz svoje vasi, se je začudil glasno: »Juri, kako pa prideš ti sem?« — Zlato je izgini, vrag nam je pokazal osle...«

(Dalje.)

Po svetu.

Državni zbor.

Nemci med seboj niso edini, kako urediti v Avstriji notranje razmere; dokaz za to je, da se je razbila nemška narodna zveza poslancev. Najbolj zagrizeni z Wolfom so izstopili iz zveze. Sedaj po-

Nemški podmorski čoln lovi v viharju sovražnikovo trgovsko ladjo.

krivogledo staro ženo, pokažite ji roge ali pa stisnite pest v žepu. Pri nas na Gomili — da veste — so same copernice, če vas pogleda katera, ste nesrečni tisti dan. — Če vas hvali kdo in ne pristavi: Ne bodi vam v zlo! — pljunite hitro preko rame, da vam ne naškodi zavist.«

Smejala bi se bila carinarja, da se nista spomnila, kako razširjena je tudi po Italiji vera v zle oči, da se nista spomnila, kako pogostoma so gorele tudi tam grmade, na katerih so sežigali čarovnice. Umolknila sta, duh se je vračal v dom, k nekdanjim težkim dnevom, k dejanjem, storjenim kakor pod vplivom zlobne čarovniške moči... Vzdrnila ju je Tonka s kara-

jih vile, zmaji, kače, čarovnice, čuva jih sam vrag — varuj nas Bog pred njim,« je začel Bradašina resno, Tonio se je tresel od smeha, žena za ognjiščem je mrmrala in ropotala s posodo.

»Največji zaklad pa je nekje pod Učko goro, tako pravi poročilo. Govore, da je v gadji jami na Školju sv. Marka, govore, da je pod podrtinami cerkve na Lošinju — jaz sem ga pa videl, sem videl uskoški zaklad...«

»Kak zaklad je to?«

»Ste že slišali o Uskokih, gospod Pompilio?«

»Bili so gusarji.«

»Kakšni gusarji?! Junaki so bili. Nekoč

skušajo nemški poslanci, kako bi bilo mogoče ustanoviti parlamentarno zvezo vseh nemških poslancev, tudi nemških socialnih demokratov. To pa posebno vsled tega, ker Poljaki zahtevajo vedno več in je pritisk od zunaj nanje tako hud, da bi nasplošno ne mogli podpirati nobene avstrijske vlade, ki bi ne bila pravična Slovanom.

Kočevski poslanec grof Barbo se je seveda izjavil v zbornici proti jugoslovanski deklaraciji. To za nas ni sicer nič novega, toda novi so njegovi dokazi za to. On je dejal, da ta po slovenskih poslancih začrtana pot ni v skladu z narodom, ki se tako zvesto in hrabro bojuje v sedanji vojni. Slovenski kmet baje nima prav nikake želje po kaki samostojni slovenski ali slovanski državi na jugu. To baje slovenski zastopniki zahtevajo samo zato, da bi dobili narodno samostojnost. Toda dokler natančno ne povedo, kako si to

v veliki meri sodelovali tudi Francozi, Angleži in Američani. Lah bi radi še do zime prišli do kake odločitve, ker je ljudstvo doma silno naveličano vojske. Za konec vojne in za pogajanja o miru so poslanci manjšine stavili v laškem državnem zboru posebne predloge, ki jih je seveda večina odklonila. Vendar pa ta razgovor v zbornici kaže, da Lah hočejo na vsak način še pred zimo konca. — Upanje imamo, da bo general Borojević tudi to bitko zmagoslavno prebil.

Na flanderskem in francoskem bojišču se še vedno trdovratno bojujejo in tudi Rusi so dobili ukaz od zaveznikov, da morajc zopet nastopiti z napadi. Vse kaže, da se vname ta mesec na vseh bojiščih splošna bitka.

Pri Rigij Nemci napredujejo, zasedli so v zalivu se nahajajoča dva važna otoka in so s tem dobili premoč v vzhodnem morju. Ker nemška mornarica ogroža fin-

Razno.

Siameška žaloigra. »Daily Mail« je prinesla poročilo o strašni rodbinski žaloigri, ki se je odigrala v Bangkoku. Dogodek je bil baje tak: Leta 1891. je povila kmetica v kneževini Siam dva dečka, katera je vezala več kakor bratovska ljubezen, vezala ju je nekaka mesnata in mišičasta vrv, ki je družila hrbta obeh bratov. Zdravnik, ki je bil poklican, je hotel prerezati vrv, spoznal je pa, da bi bila s tem prerezana dvojčkoma tudi nit življenja. Tega mnenja je bila tudi fakulteta v Bangkoku, ki je odločila, da sta telesi neločljivi. Dvojčka sta ostala torej zvezana.

Dečka sta dobila ime »Desničar« in »Levičar«. Vzgojili so ju na državne stroške. Njih duševne zmožnosti so se prav lepo razvijale, pokazala sta poseben dar za jezike.

Moštvo zapušča potapljačo se ladjo, ki jo je zadel torpedo podmorskega čolna.

narodno samostojnost mislijo, dotlej mora vsak Nемеc biti proti temu. — Poslanec Barbo bi bil bolj pametno naredil, ako bi bil povedal, kako dobro se godi Nemcem in Kočevjarjem med Slovenci; kako imajo vse svoje šole, svojo nemško gimnazijo v Kočevju, v Ljubljani, in da zato tudi Slovenci, ker so se tako zvesto in hrabro bojevali, zaslužijo enako skrb naše vlade. Sploh pa velja o grof Barbotovem govoru beseda: »Kdor je kruha sit, ne ve kaj trpi lačen in sestradan človek.«

In tak naš narod noče več biti.

Bojišča.

Na Krasu ni večjih bojev, pač pa listi poročajo o velikih pripravah Lahov za novo bitko. Pravijo, da bodo pri tej bitki

ski zaliv, je mogoče, da pride do pomorske bitke. Zavezniki so prevzeli vodstvo ruske mornarice, ki je v veliki nevarnosti. V Petrogradu so prebivalci zelo razburjeni, ker je z uspehi pri Rigij sovražniku pot proti Petrogradu zelo olajšana.

Sovražni zavezniki niso na papeževo mirovno pismo še dali nobenega odgovora. Nekateri listi sodijo, da sploh ne bodo odgovorili, drugi so pa mnenja, da čakajo izida jesenskih bojev in da potem odgovore. Vse kaže, da sedaj gre posebno za to, ali dobi Francoska od Nemčije Alzacijo in Loreno ali ne. To je trd oreh, ki ga bo težko razluščiti; zato je malo upanja, da bi smeli v kratkem pričakovati kakih mirovnih pogajanj. —

Sestnajstletni Levičar je govoril izborno angleško in francosko, Desničar ravno tako izborno nemško. Z znanjem jezikov se je pa razvila pri obeh bratih tudi neko politično nagnjenje. Kadar sta koračila zvečer, hrbet ob hrbtu, iz gostilne, je grmel Desničar pesem o Renu, Levičar pa je trobental marseljezo. Včasih sta bila tako približno iste misli in sta pela Levičar o vencu zmagovalca, Desničar pa »Good save the king« Bila je melodija, ki se je ujemala.

Do resnih političnih nasprotij ni prišlo med obema nikdar. Črez dan sta delala, hrbet ob hrbtu, v Union-Banghorst Com., Desničar je imel nemško, Levičar angleško-francosko korespondenco. V deželnem jeziku sta opravljala enodušno svoje zasebno delo.

Toda prišla je svetovna vojna. Desničar

je bil vnet pristaš osrednjih sil, Levičar je držal s sporazumom. Premnogokrat sta se skregala brata hučo in se stepla. Ko je zmagala Avstrija, ko je napredoval Hindenburg, je praznoval Desničar zmage, Levičar je odel žalni plašč. Angleško-francoska policija je zabeležila Levičarja med dobrohotne in Desničarja med sumljive osebe.

Zaman sta poskušala brata, da spreobrne drug drugega; tačas ko sta bili njuni telesi tako tesno spojeni, sta se ločila duhova vedno bolj. Prišlo je še vmešanje Amerike v vojno in vojna napoved Sijama napram osrednjim silam. Levičar je bil tako navdušen, da se je zapisal prostovoljno v marškompanijo in je vlekel brata seboj v naborni prostor, kjer je ugovarjal Desničar napram temu. Vodja naborne komisije, general Fool, je bil kar očaran vsled Levičarjeve zavednosti.

Spoznali so njega in njegovega brata za sposobna, da opravljata službo v fronti in izročili so jih letalskem oddelku v vajo. Menili so, da bosta brata neizmerno koristila v letalski službi kot opazovalca, ker bosta lahko gledala naprej in nazaj.

Ni pa prišlo do tega, da bi mogli prekusiti praktično zmožnost bratov. Malo preden bi bil Levičar vkrcan na ladjo za Francosko, je poizkusil Desničar, da ubeži ponoči iz kasarne. Omotil je ponoči svojega brata, si ga naložil na ramo in je bežal v gore. Angleško-francoska straža je prijel brata. Vojna sodnija v Bangkoku je obsodila Desničarja na smrt. V istem času je dobil zvesti Levičar siameški red slona VI. vrste. Desničar se je branil trdovratno, da bi prosil pomiloščenja. 31. julija ob sedmi uri zjutraj, so ga ustrelili v sodnijskem poslopju v Bangkoku. Pri tem se je zgodilo, žal, da — da je prodrlo pet krogel tudi hrbet zvestega Levičarja. Umrl je drugi dan vsled dobljenih ran. Žrtev nemškega barbarstva. Angleško-francoska kolonija bo ohranila Levičarja v častnem spominu. — Za resničnost teh dogodkov so seveda odgovorni Siamci.

Domače stvari.

Žabji kraki. Kakor polži, so žabji kraki jed, ki pride na najbolj imenitne mize, ne gre pa vsakemu v slast. Če misli na žabo in na njeno sorodnico krastačo, se mu upre jed. Pa

je vendar juha iz žabjih krakov redilna in okusna, krepča bolnika in dne dobro zdravemu. Menihi in puščavniki so živeli dolga leta od polzev in žab in so ostali čili v visoki starosti. Francozi so veliki žabejedeži. Na pariški trg pride iz Vendreje letno za 100.000 frankov žabjih krakov. V Vendreji znajo pripravljati krake na poseben način, da so debeli in slastni. Poprej so menili, da pitajo žabe s posebno pičo, zdaj je splošno znano, da skrbe

vrste. Američani se gostijo z debelimi kračami svoje žabe velikanke, ki nadomestuje uspešno kurje krače.

Sleparija je povsod. Tako prinašajo na velike trge krastačine krake namesto žabjih. Razloči se lahko, ker je žabje meso belo, krastačino zamolklo-zeleno. Pri kupovanju mora paziti gospodinja, da dobi sveže blago; kar je oddaleč prineseno, zadiši rado med potjo.

Žabje meso je najboljše jeseni. Pomladi se pari žaba in je tudi koristna, ker polovi polno žuželk in črvov.

Napravi se žabji krak na več načinov. Slavna je juha iz krakov, ki se kuhajo prav počasi 4—5 ur. Vanjo narežejo mladega vohrova, zarmenijo jo z bledim pražganjem na maslu. Žabja obara ali navadno kuhana juha nadomesti prav lahko kurjo. Zakuha se lahko ovsena kaša ali rezanci. Izvrstna postna juha je znana po Francoskem: »Krake preperi na surovem maslu, oprashi in zalij, skuhaj do mehkega in vmešaj primerno pretlačenega mladega graha, malo smetane in trdo kuhana jajca. Za boljši okus malo paradižnika, peteršilja in dušja.«

Ocvrti ali spečeni, v testu povaljani kraki so kakor meso mladih piščancev. Nekateri namakajo krake pred pečenjem pol ure v slanem kislu s čebulo in žajbljem in uživajo s prisiljenim ali kislim zeljem. Naj bo v omaki ali ocvrt, v juhi ali kot goljaš, povsod je žabji krak dobra in tečna jed; torej: le ga, le ga!

Bolgarska kraljica Eleonora kot sestra bolgar. Rdečega križa.

Po rodu Nemka, se je poročila l. 1903. z bolgarskim kraljem Ferdinandom, ki je tudi nemškega rodu; umrla je — med svojimi podaniki le malo poznata — pred kratkim v 57. letu starosti.

prodajalci, da ostanejo nalovljene žabe sveže, dokler ne pridejo na trg. Namakanje krakov v mrzli vodi jih napihne in omeči meso. To so kraki prve vrste, ki prihajajo večinoma iz Vendreje; iz drugih provinc niso tako pripravljani in ne vabijo tako oči, dasi imajo skoraj enako slast, prodajajo jih kot blago druge

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna, Ljubljana.
Odgovorni urednik JOSIP KLOVAR

Razglednice in večje portretne slike

! pokojnega dr. Kreka !

ima v založbi uprava Ilustriranega Glasnika (Katoliška tiskarna). — Razglednice stanejo: 1000 kom. K 80.—, 500 kom. K 45.—, 100 kom. K 10.—. Portretne slike: 100 kom. K 150.—, posamezne slike K 2·20. | Ves dobiček je namenjen skladu **spomenik**. Z ozirom na za Krekov poštrenovalen namen, je želeli, da naroče vse slovensko čuteče trgovine omenjene razglednice ter da opozarjajo občinstvo nanje. Prodajna cena posameznim razglednicam je 14 vin.

100 litrov zdrave domače pijače

osvežujoče, dobre in žejo gaseče, si lahko vsak sam priredi z malimi stroški. V zalogi so snovi za: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, poprova meta, muškatelec, pomarančnik, dišeča perla, višn, evoc. Skaziti se ne more. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča. namesto ruma in žganja. — Snovi z natančnim navodilom stanejo K 12.— franko po povzetju. Naslov za naročila: JAN GROSLICH, droger, Engel, BRNO št. 365 (Moravsko).

Framydol

je sredstvo za pomiljenje las, ki rdeče, svetle in sive lase in brado trajno temno pobarva. 1 steklenica s poštnino vred K 2·70.

Rydyol

je rožnata voda, ki živo pobarva blede lica. Učinek je čudovit. 1 steklenica s poštnino vred K 2·45 (za povzetje 55 vin.) JAN GROSLICH, drogerija Engel, BRNO št. 365 (Moravsko).

500 K v zlatu

če krema Groslicha ne odstrani z zraven spad. umiv. praškom vse solčne pege, maroge, solčne opekline, ogrce, obrazno rdečico itd. in ne ohrani kožo mlad, svežo in nežno. Cena K 6·65 s poštno. vred, 3 porcije K 17.—, 6 porcij K 32·50. Vse brez nadaljnjih stroškov. Jan GROSLICH, drog., Engel, Brno 365 (Morav.)

Dijamanti za rezanje stekla za steklarje in domačo rabo,

Dijamante za steklarje morem dobaviti le se. St. 4 po . . . K 11·70 St. 5^a, po . . . K 16.—

ker je dovoz prekinjen in se more surovo blago dobiti le težko in po visokih cenah.

(Povzetje 8^c vin. več.) Za realno in solidno blago se jamči.

JAN GROSLICH, drogerija Engel, Brno št. 365 (Moravsko).

